

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень.
Код і найменування спеціальності	274 Автомобільний транспорт.
Тип і назва освітньої програми	ОПП Автомобільний транспорт.
Курс, семестр	3 курс, 5 семестр.
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3. Загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 16 год., семінарських занять – 14 год. Форма семестрового контролю – залік.
Мова(и) викладання	Державна.
Навчально-науковий інститут кафедра	Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій. Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин.
Контактні дані розробника(ів)	Калініченко Олександр Володимирович , доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент, ауд. 476, навчальний корпус №4, e-mail: oleksandr.kalinichenko@pdau.edu.ua , тел.: (0532)56-98-24. Сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/kalinichenko-oleksandr-volodymyrovych .
МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ	
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні таких дисциплін як: Правознавство.
Компетентності	Загальні: ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК 11. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. Фахові: ФК 15. Здатність застосовувати математичні та статистичні методи збирання, систематизації, узагальнення та обробки інформації.
Результати навчання	ПРН 5. Розв'язувати задачі формування трудових ресурсів та професійного розвитку персоналу; виявляти резерви підвищення ефективності праці співробітників об'єктів автомобільного транспорту. ПРН 6. Приймати ефективні рішення, аналізувати і порівнювати альтернативні варіанти з урахуванням цілей та обмежень, питань забезпечення якості, а також технічних, економічних, законодавчих та інших аспектів. ПРН 23. Аналізувати техніко-експлуатаційні та техніко-економічні показники автомобільних транспортних засобів, їх систем та елементів.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	

Вивчення дисципліни «Економіка підприємства» забезпечує формування таких соціальних навичок: лідерство та відповідальність за прийняття управлінських рішень; уміння працювати в команді та ефективно взаємодіяти з колегами; здатність логічно, аналітично й системно мислити; критичного оцінювання економічних ситуацій; креативність і підприємницьке мислення; ефективна ділова комунікація; уміння працювати в умовах ризику та обмежених ресурсів; самоорганізація і професійна етика.

МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань про базові поняття щодо господарсько-фінансової діяльності підприємства, змісту її окремих напрямів та їх взаємозв'язку, системи показників, що її характеризують.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- Тема 1. Теорії та моделі підприємства.
- Тема 2. Основи підприємництва.
- Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань.
- Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства.
- Тема 5. Структура та управління підприємством.
- Тема 6. Ринок і продукція.
- Тема 7. Товарна та цінова політика підприємств.
- Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства.
- Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання.
- Тема 10. Персонал аграрних підприємств.
- Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах.
- Тема 12. Основний капітал.
- Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств.
- Тема 14. Інтелектуальний капітал.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи: лекція, розповідь-пояснення, бесіда;
- наочні методи: ілюстрування, демонстрування;
- практичні методи: вправи, практичні роботи;
- робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування, підготовка реферату/доповіді.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу та новизни навчального матеріалу;
- метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації.

3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання:

- інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій, кейс-метод, «мозковий штурм»;
- комп'ютерні і мультимедійні методи: використання мультимедійних презентацій, дистанційне навчання.

4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- методи усного контролю: опитування, бесіда, доповідь;
- методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань, самостійна робота, творче завдання, розв'язування тестів.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Наведені у Додатку до силабусу.

ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

- щодо термінів виконання та перескладання

Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання LMS Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Виконання завдань з порушенням термінів без поважних причин оцінюється на нижчій на 25 % бал. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

- щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми

	<p>потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.</p> <p>Документи, що стосуються академічної доброчесності, представлені на вкладці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist</p>
<p>- щодо відвідування занять</p>	<p>Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим.</p>
<p>- щодо зарахування результатів неформальної/інформальної освіти</p>	<p>На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального/інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polo-zhennyaproportyadok22.pdf</p>
<p>- щодо оскарження результатів оцінювання</p>	<p>Після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки.</p> <p>Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до декана факультету. Порядок оскарження результатів оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується Положенням про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті: https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polo-zhennyaproocinyuvannya2023.pdf</p>
<p>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</p>	
<p>Основні</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Андреева Л. О., Болтянська Л. О., Лисак О. І. Практикум з економіки підприємства. Мелітополь, ТДАТУ, 2018. 246 с. 2. Бандурка О. М., Ковальов Є. В, Садиков М. А., Маковоз О. С. Економіка підприємства: навчальний посібник. За заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : ХНУВС, 2017. 192 с. 3. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2-е вид., 2019. 304 с. 4. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л. Л. та проф. Кривов'язюка І. В. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 700 с. 5. Економіка підприємства : підручник : у 3 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун т, 2023. 472 с. 6. Економіка підприємства: підручник : у 3 ч. Ч. 1 / А. А. Мазаракі, Г. В. Блакита, Г. В. Ситник та ін. ; за заг. 	

ред. А. А. Мазаракі. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. 432 с.

7. Калініченко О. В., Плотник О. Д. Економіка підприємства. Практикум : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2012. 600 с.

8. Кузьмин В. М. Економіка підприємства та управлінська економіка: практикум. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 51 с.

9. Куцик В. І., Кліпкова О. І. Економіка і управління підприємствами у схемах і таблицях : навчальний посібник. Львів : ЛТЕУ, 2020. 316 с.

10. Петренко М. І., Драбовський А. Г., Петренко В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вінниця: «Меркьюрі-Поділля», 2018. Т. 1. 432 с.

11. Романченко Н. В., Кожемякіна Т. В., Пічик К. В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Київ : НаУКМА, 2018. 304 с.

12. Туренко А. М., Дмитрієв І. А., Іванілов О. С., Шевченко І. Ю. Словник економіста та підприємця. Харків : ХНАДУ, 2018. 340 с.

13. Юрченко Н. Б., Кравчук Р. С., Запукляк І. Б., Василик І. І. Економіка підприємства: навчальний посібник. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2018. 377 с.

14. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-ге вид. перероб. та допов. Київ : Ліра-К, 2020. 596 с.

Допоміжні

1. Андрійчук В. Г. Економіка підприємств агропромислового комплексу: підручник. Київ : КНЕУ, 2013. 779 с.

2. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Економіка підприємства: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків : ХНАДУ, 2018. 292 с.

3. Калініченко О. В. Розвиток інноваційної діяльності в Україні. Перспективи розвитку господарсько-фінансової діяльності підприємств в Україні: теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2023. С. 6 – 12. URL: <https://dSPACE.pdau.edu.ua/handle/123456789/17362>.

4. Калініченко О. В. Формування системи економічної безпеки підприємства. Сучасний стан та перспективи розвитку діяльності підприємств в Україні : теорія, методика, практика : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2022. С. 137 – 143. URL: <http://www.economics.in.ua/2022/11/1.html>. URL: <https://dSPACE.pdau.edu.ua/handle/123456789/17364>.

5. Калініченко О. В., Кулик М. І., Лесюк В. С. Біоекономічна оцінка ефективності виробництва біомаси енергетичних культур в Україні. Зелена трансформація та стала біоекономіка: моногр.; за наук. ред. А. А. Олешко, О. Ю. Будякової. Київ : КНУТД, 2024. С. 455 – 479. URL: <https://doi.org/10.30857/978.617.7763.34.4>

6. Калініченко О. В., Лесюк В. С. Сутність та особливості формування маркетингових стратегій аграрних підприємств. Перспективи розвитку національної економіки України: теоретичні та практичні аспекти : колективна монографія / Кол. авторів. Полтава : ПП «Астроя», 2023. С. 36 – 48.

7. Ковальчук Н. О., Федішин М. П., Жаворонок А. В., Абрамова А. С. Управління фінансовою санацією підприємства: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича. 2019. 231 с. URL: https://drive.google.com/open?id=1O9MqP9zLP7t9z_Qq8lsRwTQ0hUyHsRx.

8. Кузьмин В. М. Економіка підприємства: навчальний посібник. 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 195 с.

9. Кулик Т. П. Організація, планування і управління виробництвом : навч. посіб. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2019. 232 с.

10. Ляшенко А. Х., Корбутяк А. Г., Сокровольська Н. Я., Юрій Е. О. Оцінка вартості підприємства: навчальний посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 180 с. URL: https://drive.google.com/open?id=172hn98ohMr_0aMxSDYN9XGzWeTyiL8k7.

11. Мазур Н. А., Семенець І. В., Лопашук І. А. Економіка торговельного підприємства: навч. посібник. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 192 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1OGJ7-yRW5TV2cAAZDkbrspZaaOU9ytIT/view>.

12. Організація власного бізнесу: навч. посіб.: за ред. к.е.н. доц. Є. В. Ткача. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича, 2023. 264 с.

13. Яковлев А. І., Ларка Л. С. Економіка підприємства: магістерський курс. навчальний посібник. Харків, Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». 2018. 515 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/35864>.

14. Kalinichenko, O., Kulyk, M., & Lesiuk, V. (2024). Economic and energy efficiency of resource-saving technology for switchgrass cultivation. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 10(2), 31 – 51. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.02>.

Інформаційні ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.

2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL www.kmu.gov.ua.

4. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України. URL <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

5. Офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>.

6. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>.

7. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. Веб-сайт наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL: <http://lib.pu.if.ua>.

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.

10. Офіційний сайт Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова.

URL: <http://razumkov.org.ua>.

11. Портал для підприємців. URL: <https://sme.gov.ua>.

12. Мережа бізнес-інформації. URL: <https://bin.ua>.

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

14. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів, затверджені наказом Міністерства Фінансів України № 1315 від 29.12.2006 р. URL: www.rada.gov.ua.

15. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 р. № 73. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. № 92. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.

18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 18.11.2005 р. № 790. URL: www.rada.gov.ua.

19. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типового положення з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств» № 630 (630-2002-п) від 16.05.2002). URL: <http://uazakon.com/big/text1406/pg1.htm>.

Реквізити затвердження

Схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, протокол від 12 серпня 2024 року № 23.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Усне опитування	Виконання вправ на практичних заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань зі сам. роб.	
Тема 1. Теорії та моделі підприємства	2	2	2	1	8
Тема 2. Основи підприємництва	2	2	2	1	7
Тема 3. Підприємство як суб'єкт господарювання. Види і організаційно-правові форми підприємств та їх об'єднань	2	2	2	1	8
Тема 4. Зовнішнє середовище діяльності підприємства	2	2	2	1	6
Тема 5. Структура та управління підприємством	2	2	2	1	8
Тема 6. Ринок і продукція	2	2	2	1	5
Тема 7. Товарна та цінова політика підприємства	2	2	2	1	8
Тема 8. Прогнозування та планування діяльності підприємства	2	2	2	1	7
Тема 9. Земельні ресурси та ефективність їх використання	2	2	2	1	7
Тема 10. Персонал аграрних підприємств	2	2	2	1	7
Тема 11. Продуктивність, мотивація та оплата праці в аграрних підприємствах	2	2	2	1	7
Тема 12. Основний капітал	2	2	2	1	8
Тема 13. Оборотний капітал аграрних підприємств	2	4	2	1	7
Тема 14. Інтелектуальний капітал	2	2	2	1	8
Разом	28	30	28	14	100

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях впродовж семестру у формі усного опитування, виконання вправ на практичних заняттях, розв'язування тестів, виконання завдань на самостійну роботу.

Опитування теоретичних питань

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	Здобувач вищої освіти не готовий до відповіді або відповіді не вірні та не відображають визначені результати навчання.
1	Здобувач вищої освіти орієнтується у проблемі, яка розглядається, але відповіді поверхові, містять багато помилок або неточностей та неповністю відображають визначені результати навчання.
2	Відповіді правильні, обґрунтовані, здобувач вищої освіти добре володіє матеріалом, який розглядається та повністю відображає визначені результати навчання.

Виконання вправ на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	Потрібне повторне виконання.
1	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань та демонструє досягнення більшої частини запланованих результатів навчання.
2	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє матеріалом, правильно вирішив усі завдання. Відповідь характеризує уміння виявляти та розв'язувати проблему, інтегрувати знання, повністю відображає визначені результати навчання.

Розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	Здобувач вищої освіти відповідає менше, ніж на 50 % тестів.
1	Здобувач вищої освіти правильно відповідає на 51 – 90 % тестів.
2	Здобувач вищої освіти відповідає більше, ніж на 91 % тестів.

Виконання завдань самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
0	Завдання не виконані чи не відповідають результатам навчання.
1	Завдання повністю відповідають вимогам та відображають визначені результати навчання.

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим і навчальним планом є **залік**.

Додаткову кількість балів здобувач вищої освіти може отримати опублікувавши тези доповідей у межах тем дисципліни. Максимальна кількість балів за опубліковані тези – 10 балів – додаються в кінці семестру.